ORARI
E martë – E shtunë: 09:00-16:00
E diel: 09:00-15:00

BILETA

→ Biletë individuale (në sportel)	700 Lekë
→ Biletë individuale (www.myticket.al)	600 Lekë
→ Biletë grupi +12	600 Lekë
→ Jetimët, invalidët, pensionistët	350 Lekë
→ Studentët, fëmijë nga mosha 12–18	210 Lekë
→ Fëmijë nën 12	0 Lekë
→ Veteranë lufte	0 Lekë
→ Ish të dënuar dhe të përndjekur politikë	0 Lekë
→ Invalidë paraplegjikë dhe tetraplegjikë	
→ Studentë dhe nxënës shkollash në kuadër të zhvillimeve të orëve mësimore apo programit "Edukimi përmes kulturës"	0 Lekë
→ Anëtarët ICOMOS – ICOM	0 Lekë
→ Punonjësit e ministrisë përgjegjëse për trashëgiminë kulturore dhe institucioneve në varësi të kësaj ministrie	0 Lekë
→ Delegacionet zyrtare shtetërore	0 Lekë

HOURS
Tuesday – Saturday: 09:00-16:00
Sunday: 09:00-15:00

ADMISSION

→ Adults (reception desk)	700 Lekë
→ Adults (www.myticket.al)	600 Lekë
→ Groups over 12	600 Lekë
→ Orphans, people with disabilities, seniors	350 Lekë
→ Students, pupils (ages 12–18)	210 Lekë
→ Children under the age of 12	0 Lekë
→ War veterans	0 Lekë
→ Former political prisoners	0 Lekë
→ Paraplegic and tetraplegic invalids	
→ Albanian students and pupils visiting the museum during lesson hours or the program "Education through culture"	0 Lekë
→ ICOMOS – ICOM members	0 Lekë
→ Staff of the Ministry responsible for cultural heritage and subordinate institutions of the above mentioned Ministry	0 Lekë
→ National delegations	0 Lekë

MUZEU KOMBETAR I FOTOGRAFISE MARUBI

MINISTRIA E TURIZMIT, KULTURËS DHE SPORTIT

HGG HOWARD GREENBERG GALLERY

GJON MILI

Retrospektivë/Retrospective

12.06.–27.09.2026

GJON MILI

Retrospektivë

Retrospective

Kuruar nga / Curated by
Howard Greenberg

Gjon Mili: Retrospektivë

Ekspozita “Gjon Mili: Retrospektivë” shënon një moment të rëndësishëm për historinë e fotografisë në Shqipëri, duke prezantuar për herë të parë një koleksion origjinal të veprës së Gjon Milit, një prej figurave më novatore të fotografisë së shekullit XX. Me vepra nga arkivi i Howard Greenbeg Gallery, ekspozita sjell fotografi dhe materiale arkivore që dëshmojnë transformimin e fotografisë nga medium dokumentues në një hapësirë eksperimentimi me kohën, dritën dhe lëvizjen.

I lindur në Korçë në vitin 1904, Mili emigroi drejt Shteteve të Bashkuara më 1923. Formimi i tij nuk nisi në akademitë e artit, por në fushën e inxhinierisë elektrike: në vitin 1927 ai u diplomua pranë Massachusetts Institute of Technology, ndaj çasja shkencore do të ndikonte thellësisht në mënyrën sesi ai e konceptonte fotografinë. Më pas punoi në fushën kërkimore të inxhinierisë së ndriçimit pranë Westinghouse Electric Company, ku realizoi hulumtime të avancuara mbi optikën, projeksionin e dritës dhe fotografinë teknike.

Arritja e tij më e rëndësishme shkencore ishte zhvillimi i llambës me filament dyplanësh, që konsiderohej asokohe burimi më i fuqishëm i dritës inkandeshente me tungsten. Krahas kësaj, ai realizoi eksperimente të rëndësishme mbi interpretimin fotometrik të dritës përmes fotografimit të rrezeve, filamenteve dhe objekteve prej qelqi të ndriçuara, duke botuar edhe artikuj teknikë mbi optikën dhe ndriçimin. Kjo ndërthurje mes shkencës dhe intuitës estetike e bëri Milin një figurë unike: jo thjesht fotograf, por “inxhinier-fotograf”.

Në Amerikën industriale të viteve 1930–1940, Mili arriti të ndërthurte kërkimin shkencor me eksperimentimin artistik, duke zhvilluar teknika novatore me dritën stroboskopike dhe ekspozimet e shumëfishta. Bashkëpunimi i tij me laboratorët e MIT dhe me Harold Edgerton e vendosi në qendër të revolucionit teknik që transformoi fotografinë moderne.

Në historinë e fotografisë, Mili mbetet një nga artistët që e kuptoi imazhin jo si "ngrirje" të kohës, por si vizualizim të saj. Përmes ekspozimeve të gjata, lëvizjes së kontrolluar dhe përdorimit të dritës si gjurmë grafike, ai arriti të bëjë të dukshme atë që syri njerëzor nuk mund ta perceptojë në kohë reale. Tek ai, fotografia bëhet koreografi e energjisë.

Një nga momentet më emblematike të këtij revolucioni vizual është seria legjendare "Picasso Drawing with Light" (1949), e realizuar me Pablo Picasso-n. Në këto fotografi, Picasso vizaton figura në ajër me një burim drite, ndërsa kamera e Milit regjistron gjurmën e tyre në errësirë. Rezultati është një formë e re artistike ku koha, drita dhe lëvizja bashkohen në një sipërfaqe të vetme vizuale.

Po aq të rëndësishme janë eksperimentet e tij stroboskopike mbi vallëzimin dhe trupin në lëvizje. Veprat si "Nude Descending Staircase" (1942) apo kompozimet me Martha Graham zbulojnë dialogun e tij me avangardat moderniste, futurizmin dhe kubizmin. Në këto imazhe, trupi nuk paraqitet si formë statike, por si fragmentim i kohës në shkrepje të njëpasnjëshme.

Një dimension thelbësor i praktikës së Milit ishte marrëdhënia e tij me muzikën jazz, performancën dhe filmin eksperimental. Gjatë periudhës që punoi për LIFE Magazine, ai fotografoi figura si Billie Holiday, Duke Ellington dhe Charlie Parker, duke i portretizuar jashtë kanoneve tradicionale të fotografisë, me ritmin dhe energjinë e performancës. Përtej fotografisë, Mili u angazhua edhe në kinemanë eksperimentale me filmin "Jammin' the Blues" (1944), ndërsa bashkëpunoi edhe me rrethin surrealist të "Dreams That Money Can Buy", ku fotografia dhe filmi ndërthuren në një hapësirë të përbashkët vizuale dhe imagjinare.

Retrospektiva sjell gjithashtu portrete të figurave të kulturës dhe kinemasë amerikane, si Alfred Hitchcock dhe Humphrey Bogart, duke dëshmuar aftësinë e Milit për të depërtuar përtej imazhit publik të personazheve dhe për të kapur dimensionin performativ të identitetit modern.

Për publikun shqiptar, kjo ekspozitë ka edhe një dimension të rëndësishëm historik e identitar. Edhe pse Mili ndërtoi karrierën e tij në Shtetet e Bashkuara dhe u bë pjesë e historisë së fotografisë amerikane, origjina e tij mbetet thelbësore në narrativën e tij personale. Kthimi simbolik i këtyre veprave në Shqipëri përbën një akt rikthimi kulturor dhe një rivendosje të Milit në memorien artistike shqiptare.

Në një epokë të dominuar nga qarkullimi digjital i imazhit, prania e printit origjinal ruan një rëndësi të veçantë muzeale. Stampat e revistës LIFE, shënimet editoriale dhe materialiteti i fotografive dëshmojnë jo vetëm historinë e imazheve, por edhe mënyrën sesi fotografia është prodhuar, publikuar dhe trajtuar përgjatë shekullit XX.

Fotografia e Gjon Milit çlirohet nga funksioni dokumentues dhe shndërrohet në një imazh ku koha, drita dhe lëvizja bashkëjetojnë si gjurmë të një realiteti të ripërfytyruar.

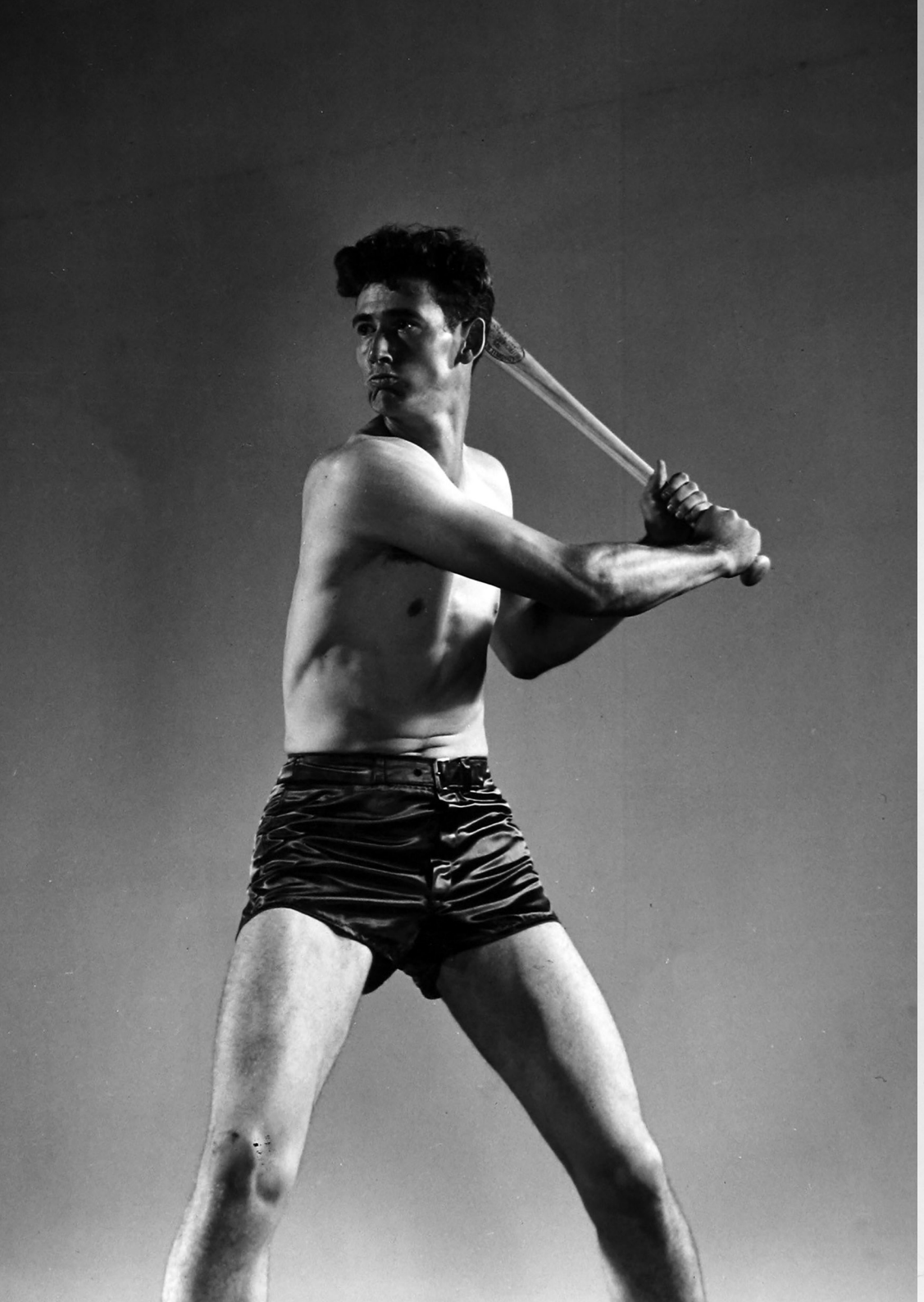

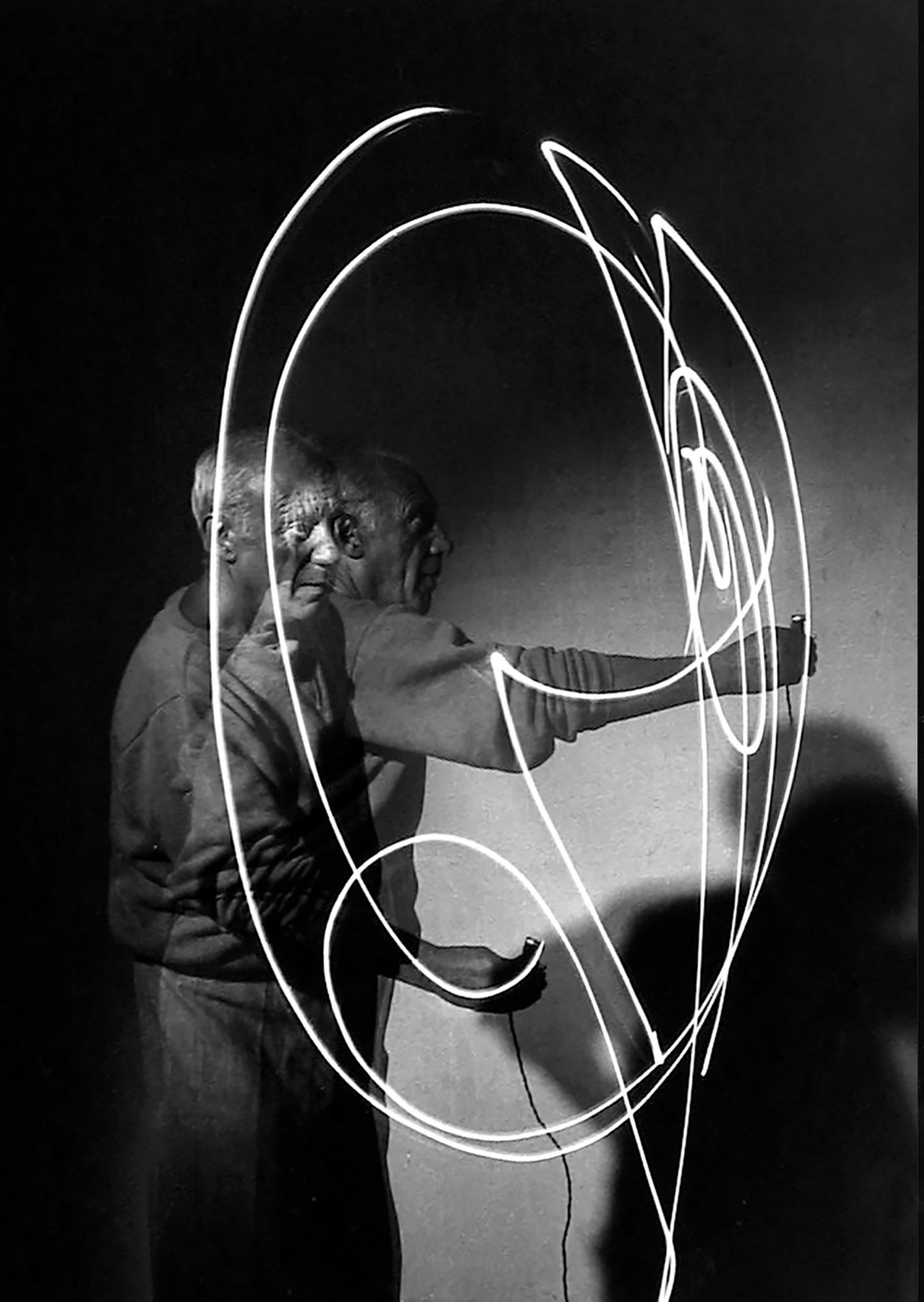

Gjon Mili: Retrospective

The exhibition “Gjon Mili: Retrospective” marks an important moment in the history of photography in Albania, presenting for the first time an original collection of works by Gjon Mili, one of the most innovative figures in twentieth-century photography. Featuring works from the archive of Howard Greenberg Gallery, the exhibition brings together photographs and archival materials that demonstrate the transformation of photography from a documentary medium into a space for experimentation with time, light and movement.

Born in Korça in 1904, Mili emigrated to the United States in 1923. His training did not begin in art academies, but in the field of electrical engineering: in 1927 he graduated from Massachusetts Institute of Technology, building a scientific foundation that would profoundly influence the way he conceived photography. He later worked as a lighting research engineer at Westinghouse Electric Company, where he conducted advanced research on optics, light projection and technical photography.

His most significant scientific achievement was the development of the dual-plane filament lamp, considered at the time the most powerful source of tungsten incandescent light. Alongside this, he carried out important experiments on the photometric interpretation of light through photographing rays, filaments and illuminated glass objects, publishing technical articles on optics and lighting. This intersection between science and aesthetic intuition made Mili a unique figure: not simply a photographer, but an “engineer-photographer.”

In the industrial America of the 1930s and 1940s, Mili succeeded in merging scientific research with artistic experimentation, developing groundbreaking techniques using stroboscopic light and multiple exposures. His collaboration with MIT laboratories and with Harold Edgerton placed him at the center of the technical revolution that transformed modern photography.

In the history of photography, Mili remains one of the artists who understood the image not as the freezing of time, but as its visualization. Through long exposures, controlled movement and the use of light as a graphic trace, he made visible what the human eye cannot perceive in real time. In his work, photography becomes a choreography of energy.

One of the most emblematic moments of this visual revolution is the legendary series *Picasso Drawing with Light* (1949), created in collaboration with Pablo Picasso. In these photographs, Picasso draws figures in the air with a light source, while Mili's camera records their traces in the darkness. The result is a new artistic form in which time, light and movement converge within a single visual surface.

Equally important are his stroboscopic experiments on dance and the moving body. Works such as *Nude Descending Staircase* (1942) and his compositions with Martha Graham reveal his dialogue with the modernist avant-gardes, Futurism and Cubism. In these images, the body is not represented as a static form, but as the fragmentation of time into successive phases.

An essential dimension of Mili's practice was his relationship with jazz music, performance and experimental film. Working for LIFE Magazine, he photographed figures such as Billie Holiday, Duke Ellington and Charlie Parker, seeking not the traditional portrait but the rhythm and energy of performance. Beyond photography, Mili also engaged in experimental cinema with the film *Jammin' the Blues* (1944), while collaborating with the surrealist circle surrounding *Dreams That Money Can Buy*, where photography and film merge into a shared visual and imaginative space.

This retrospective also presents portraits of figures from American culture and cinema, such as Alfred Hitchcock and Humphrey Bogart, demonstrating Mili's ability to move beyond the public image of his subjects and capture the performative dimension of modern identity.

For the Albanian public, this exhibition also carries an important historical and identitarian dimension. Although Mili built his career in the United States and became part of the history of American photography, his origins remain essential to his personal narrative. The symbolic return of these works to Albania constitutes an act of cultural restitution and a reintegration of Mili into the Albanian artistic memory.

In an era dominated by the digital circulation of images, the presence of the original print retains a particular museological significance. The stamps of LIFE Magazine, editorial annotations, and the materiality of the photographs testify not only to the history of the images themselves, but also to the ways photography was produced, published and viewed throughout the twentieth century.

In Gjon Mili's work, photography is liberated from its documentary function and transformed into an image in which time, light and movement coexist as traces of a reimagined reality.

GJON MILI
RETROSPEKTIVË/RETROSPECTIVE

Kuruar nga / Curated by
Howard Greenberg

12.06.–27.09.2026

Ekspozita “Gjon Mili: Retrospektivë” prezantohet në Muzeu Kombëtar i Fotografisë Marubi falë bashkëpunimit me Howard Greenberg Gallery. Kjo ekspozitë prezanton për herë të parë në Shqipëri një përzgjedhje origjinale fotografish dhe materialesh arkivore të fotografit shqiptaro-amerikan Gjon Mili dhe realizohet me mbështetjen e Ministrisë së Turizmit, Kulturës dhe Sportit të Republikës së Shqipërisë.

“Gjon Mili: Retrospective” is presented at at the Marubi National Museum of Photography in collaboration with Howard Greenberg Gallery. The exhibition presents, for the first time in Albania, an original selection of photographs and archival materials by the Albanian-American photographer Gjon Mili and is made possible through the support of the Ministry of Tourism, Culture and Sports of the Republic of Albania.

Koordinimi i ekspozitës / Exhibition Coordination
Dr. Luçjan Bedeni & Howard Greenberg

Tekstet / Texts
Howard Greenberg

Përkthimi / Translation
Tereza Çuni

Projekti ekspozues / Exhibition Design
Lek Gjeloshi & Dr. Luçjan Bedeni

Instalimi i ekspozitës / Exhibition Installation
Gjergj Spathari & Kolë Guraziu

Projekti grafik / Graphic Design
Bardhi Haliti

Shtypi / Printing
Shtypshkronja “Shkodra”

Drejtor / Director
Dr. Luçjan Bedeni

Përgjegjësi i Sektorit të Financës dhe Shërbimeve Mbështetëse / Head of Finance and Support Services
Andi Hysa

Përgjegjësi i Sektorit të Menaxhimit dhe Konservimit të Koleksioneve / Head of Collections Management and Conservation
Noel Mosi

Përgjegjësi i Sektorit të Komunikimit dhe Promocionit / Head of Communication and Promotion
Tereza Çuni

Falënderime / Acknowledgements
Anri Sala
Apollonia Colacicco

Punonjësit e muzeut / Museum staff
Andi Hysa
Gjergj Spathari
Jozefina Vokrri
Kolë Guraziu
Lek Gjeloshi
Lindita Selimaj
Marina Lazri
Noel Mosi
Suela Mema
Antonela Fishta
Donatela Fishta
Gentian Puka

MUZEU KOMBËTAR I FOTOGRAFISË “MARUBI”
MARUBI NATIONAL MUSEUM OF PHOTOGRAPHY

Rruga Kolë Idromeno, nr. 32
Shkodër, Shqipëri
+355 22 400 500
info@marubi.gov.al
www.marubi.gov.al